

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת שמות תשע"ג שנה ב' גליון 74

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: האחדות כתיקון לגלות מצרים

תעלו לגדולה, כשם שיוסף עלה לגדולה וכדומה. יעו"ש המשך דבריו.

ולכן כל עד היתה מחלוקת ביניהם לא היו ראויים להיגאל, כמו שנאמר "ויאמר אכן נודע הדבר". ובמדרש רבה (א, ט) מובא וז"ל: כיון ששמע דבריו, אמר: לשון הרע יש ביניהן היאך יהיו ראויין לגאולה? לכך אמר אכן נודע הדבר, עתה ידעתי באיזה דבר הם משתעבדים. ע"כ. כלומר, כל עוד יש ביניהם מדברי לשון הרע, המעוררים שנאה ומחלוקת הרי שלא תיקנו את חטא מכירת יוסף ואינם ראויים לגאולה.

וכאשר תיקנו ישראל את ענין האחדות, זכו לגאולה, כמובא בתנא דבי אליהו רבה (פרק כ"ג): וכשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד משום שהיו כלם באגודה אחת וכתרו ברית יחד שיעשו גמילות חסדים זה עם זה. ע"כ.

כמו כן נאמר (שמות ב', י"א): "ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא ל אחיו וירא בסבלותם". ומבאר המדרש (שמו"ר א, יט) מה ראה משה רבינו וז"ל: ראה שאין להם מנוחה הלך ואמר לפרעה: מי שיש לו עבד, אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת. ואלו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע, הם מתים. אמר לו: לך ועשה להן כמו שתאמר. הלך משה ותיקן להם את יום השבת לנוח. ע"כ.

ויש לומר, שבחר משה רבינו לתקן לישראל את השבת, כי השבת עניינה אחדות ושלוש: "שבת שלום", ועל ידה יתקנו את חטא מכירת יוסף, על ידי שיתאחדו ויאהבו זה את זה.

הפסוק הפותח בסיפור לידת משה רבינו אומר: "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי". ונשאלת השאלה מדוע התורה לא מפרטת את שמותיהם של הורי משה רבינו והיה עדיף לומר: "ויבוא עמרם ויקח את יוכבד"?

מתבאר מכך כי יש כאן איזו חשיבות בענין שהיו הורי מנהיגם של ישראל מצאצאי שבט לוי, ויש לומר, שנותנת לבנה את השם "לוי" והיא נותנת טעם לכך: "הפעם ילוה אישי אלי", והיינו, ששבט לוי מסמל את האחדות - את הליווי של אחד לשני.

ולכך, כשהתורה באה לפרט על לידת משה רבינו מנהיגם של ישראל היא פותחת "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי", כי עיקר מעלת מנהיגם של ישראל הוא האחדות. ומשה רבינו אשר היה שורש נשמות ישראל (דבר"ר יא, ט).

וזאת משום, כי הגורם לגלות מצרים היתה מכירת יוסף, הפגם באחדות ישראל, כמו שכותב האברבנאל בפירושו להגדה של פסח כאשר הוא מביא שמונה פירושים להסביר מה הסיבה לגלות מצרים, ואנחנו נאמץ את פירושו השישי, שהירידה למצרים הייתה עונש על מכירת יוסף. ואף הוא מוסיף כיצד נענשו מידה כנגד מידה, לאמור אתם השלכתם לבור - ילדיכם יושלכו למים. אתם מכרתם לעבד - ילדיכם נמכרו לעבדים. אתם גרמתם למישהו לגלות למצרים - אתם תגלו למצרים. זה שהוצא ממצרים הושם בבור ושועבד על ידי פוטיפר על ידי שר בית השר - גם אתם תשועבדו בתור כשר בית השר (משה). בסופו של דבר

בליל הסדר אנחנו שותים ארבע כוסות של יין, כאשר ניקח את הגימטריא של "כוס" כפול ארבע יצא שמ"ד, כאשר יש גזירת שמד על עם ישראל, הרי שהתיקון הוא שתיית יין, כדברי הגמרא בסנהדרין (קג:): גדולה לגימה שמקרבת. יעו"ש. ולכן משה רבינו אשר הוא מאחד את כל ישראל נקרא "משה" גימטריא אחת מעל שמ"ד, כי הוא על ידי שמאחד את כל ישראל, מבטל את גזירת שמד, שבאה על ידי פילוג ומחלוקת.

דביקותם של ישראל למעלה מן המלאכים

הפסוק בפרשת בלק (כ"ג, כ"ג) אומר: "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל". וכתב רש"י: עוד עתיד להיות עת כעת הזאת אשר תגלה חבתן לעין כל, שהן יושבין לפניו ולומדים תורה מפיו ומחיצתן לפנים ממלאכי השרת, והם ישאלו להם: "מה פעל אל". וזהו שנאמר "והיו עיניך רואות את מורידך". ע"כ.

ומתבאר, כי קרבנתם של עם ישראל אל הבורא גבוהה יותר מאשר מלאכי השרת, כמו כן מובא בספה"ק שערי קדושה למהרח"ו (ח"ג שער ב') שמחצב הנשמות שממנו נחצבו נשמות ישראל הוא לפנים ממחצב המלאכים שממנו נחצבו המלאכים. וז"ל: כי הנה אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מן אור מחצב המלאכים, ולכן הן משרתיו, כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור העשר ספירות אליהן, וזה סוד "הן אראלם צעקו חוצה", כי כשאין נמשך מהעשר ספירות שפע לנשמות ישראל הפנימיים מהן, חסרה השפעתם שהן חיצוניים עליהם. ונמצא שצעקו בזמן החורבן, להיותם חוצה מהנשמות. יעו"ש.

ונראה לומר בזה, מובא בזוה"ק (פרשת כי תצא דף רפב.) שהששה תיבות "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" הם כנגד שש הכנפיים של המלאכים.

ומה תפקידן של כנפי המלאכים?

כותב רבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש (ח"א דרוש ד') שכל תנועת הגלגלים המה בקול ושיר, כדדרשינן במדרש (תנחומא אחרי מות סימן ט') שאמר יהושע לחמה "דום", שכשהיא הולכת אומרת שירה... כי על ידי שירה יכולים להתדבק בשפעת שכינה, ועל ידי כך יכולת בידם לקבל שפע. וכל כוחות רוחניים אפילו הממונים על עופות מחצבים ודוממים, אין להם יכולת לקבל שפע ולהשפיע כי אם בשירה, וזהו פרק שירה של

כל עופות וכדומה... וכן המלאכים כשעולים עולים בשירה... והנה רבוי כנפיים מורים על עוצם הטיסה ורוב העליה, כי מי שיש לו ב' כנפיים יותר יעוף משיש לו רק אחד, כאשר החוש מעיד, ולכך אלו קדושי מעלה, אם יש להם ששה כנפיים, יותר עולים ועפים מעלה מעלה מהיות להם רק ד' כנפיים. ע"כ.

ומתבאר כי המלאכים עולים ודבקים בו יתברך על ידי השירה שבכנפיהם הרמוזים במילים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

והנה, על הפסוק "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" כתב בספר אגרת הטיול לרבי חיים אחיו של המהר"ל מפראג (חלק הסוד אות ב') שהאותיות של ראשי תיבות של פסוק זה: בשכמל"ו, הן מצטרפות לשם הוי"ה וזה לשונו: בשכמל"ו, דע כמו שאותיות הוי"ה הן היותר משובחין שבכל האותיות האל"ף בי"ת, לפי שנבחרים לאותיות השם הנכבד כמו שאבאר בסמוך, כן אותיות בשכמל"ו יש להם מעלה מכל שאר האותיות, לפי שמצינו שאותיות הללו מייחדים עצמם עם השם הנכבד לבדו, שכן מצינו: בה', שה', - "אשרי ה' שה' אלהיו", כה', מה', לה', וה'. משא"כ בשאר אותיות, שהרי לא מצינו אה' גה' וכן כולם, וכמו שיש מעלה בשרים הרואים פני המלך היושבים ראשונה במלכות כן אותיות הללו, ולכן נבחרו גם כן לקבלת עול מלכות שמים, רצוני לומר אותיות בשכמל"ו, כי הם היותר משובחים שבכל האותיות.

עוד מצינו בדברי האור החיים הקדוש המבאר את הפסוק (ואתחנן ד', ד'): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". וזה לשון קדשו: יתבאר על פי מה שכתב רמב"ם (בפרק ו' מהלכות יסודי התורה הלכה ב' ג') וז"ל ושבעה שמות הם, הוי"ה וכו'. כל המוחק אפילו אות אחת משבעה שמות אלו לוקה, כל הנטפל לה' מלפניו מותר למוחקו וכו', מלאחריו כגון ד' של אלהיך וכו"ם של אלהיכם וכיוצא בהם אינם נמחקים, והרי הם כשאר אותיות של שם שהשם מקדשם. עד כאן.

והיינו, כל האותיות הטפלות לשבעה שמות של הקב"ה שאינם נמחקים, אם הן טפלות מלפני השם כמו לה' בה' וכדומה, מותר למחקן, כי כשנכתבו ה' והב' עדיין לא נתקדשו בקדושת השם שנכתב רק אחריהן, אולם האותיות הנטפלות לשבעה שמות של הקב"ה אחריהם, כמו אות ד' של אלקיך או אתיות כ"ם של אלקיכם

אסור למחקן, כי כבר נתקדשו בקדושת השם שלפניהם].

והוא מה שנתכוון לומר להם במאמר הדבקים בה', פירוש, ולפי ששם זה המיוחד שם הוי"ה, אין אות נדבקת ונסמכת לו מלאחריו אלא מלפניו, כגון לה', בה', כה', ואותיות אלו אין בהם קדושה ומותר למוחקם, ואם כן תהיה דביקות ישראל בה' בדרך זה שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר "אלהיכם", פירוש, דביקות זה שאתם דבקים בה', אינה כדביקות האותיות שמלפניו, אלא כאותיות שמלאחריו, שהם כ"ם של אלהיכם, שהם קדושים כשאר אותיות של השם.

גם רמז בתיבת בה', ייעוד נעים, והוא שם זה אינו מקדש מלאחריו, הא למדת שדביקות ישראל הוא בשמות עצמם מתאחדים אור נפשם באור שם הנכבד, וכדי שלא תבין שהכוונה הוא כאותיות הנטפלים מלפניו ואין בהם קדושה, גמר אומר אלהיכם, אמור מעתה כי כוונת אומרו בה' היא ביחוד האותיות.

והוא מה שאמר הכתוב (האזינו לי, ט"ו) "כי חלק ה' עמו", הרי כי חלק אחד הם ישראל משם הוי"ה ב"ה, ובזה תצדיק פירושנו זה, ואולי כי ידבר הכתוב כנגד שתי הדרגות שישנם בישראל זו למעלה מזו, והבן. עכ"ל.

ולפי דבריו יש לומר, שהפסוק "ברוך שם כבוד מלכותו וגו'" הרומז לכנפי המלאכים, היינו לדביקות שלהם בשכינה הקדושה, והראשי תיבות של פסוק זה הוא האותיות הקודמות לשם הוי"ה כזכר, וגילה לנו האור החיים הקדוש שזו אינה הדביקות האמיתית כיון שאותיות אלו נמחקות, ורומז בזה, כי אין המלאכים בשירתם משיגים את הדביקות של עם ישראל אשר הם מעליהם.

וכיצד זוכים ישראל להגיע לדביקות בו יתברך אשר היא למעלה מן המלאכים?

כתבו התוס' (סנהדרין לו: ד"ה מכנף) וז"ל: כתוב בתשובת הגאונים, שאין בני ארץ ישראל אומרים קדושה אלא בשבת, דכתיב (ישעיה ו') גבי חיות: "שש כנפיים לאחד", וכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום בששת ימי החול, וכשיגיע שבת אומרים החיות לפני המקום: רבונו של עולם, אין לנו עוד כנף. והקב"ה משיב להם, יש לי עוד

כנף אחד שאומר לפני שירה שנאמר "מכנף הארץ זמירות שמענו".

נמצא, כי בשבת קודש על ידי אמירת שירה וזמרה לפניו יתברך, זוכה כל יהודי להשיג דביקות עצומה בו יתברך למעלה מן המלאכים. והדברים מפורשים בדברי קדשו של ה"שם משמואל" (פרשת ויקהל, שנת תרע"ג) וז"ל: דבשבת אין הדביקות ע"י אמצעי [וכעין שאיתא בזה"ק שבימי החול מתיחדין ע"י מט"ט ובשבת על ידי צדיק חי עלמין, והדברים עתיקים] כי שבת היא מעין עולם הבא, ועולם הבא הוא דביקות בלי אמצעי, כמו שנאמר (תהלים ע"ג) "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ", ועתידה להיות מחיצתם לפנים ממלאכי השרת, ומלאכי השרת שואלים להם מה פעל אל. ע"כ.

ובדרך נוספת זוכה היהודי להידבק בו יתברך אף מעל המלאכים, וזאת על ידי התורה שגם כן נקראת שירה, כמו שנאמר "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", וכמו שכתב המהר"ל בספרו נתיבות עולם (חלק ב' נתיב הפרישות פרק א') וז"ל: וכדי להרחיק את האדם מן החמרי, נתן לו שיהיה "קודש קדשים" שלא נמצא דבר זה במלאך. אף על גב שתמצא אצל המלאך קדושה, כדכתיב (דניאל ד', י"ד): "ומאמר קדישין שאלתא", אבל שיהיה קודש קדשים דבר זה לא נמצא בהם. אבל האדם נמצא אצלו שהוא קודש קדשים והיינו שיש באדם סילוק הגשמי על ידי התורה, ובזה האדם קודש קדשים כי התורה היא קודש קדשים. ובודאי המלאך יש לו מדריגה זאת שנמצא קדושתו בפעל אצלו, ודבר זה לא נמצא אצל האדם כי הוא גשמי, אבל מצד שהאדם דבק בקודש הקדשים היא התורה השכלית העליונה שאין המלאכים מגיעים שם וכו', ואל תתמה איך אפשר שתהיה לאדם הגשמי קדושה עליונה יותר קדושה מן המלאכים, כי דבר זה בודאי ובבירור, כי על ידי התורה נכנס האדם לקודש הקדשים למקום שאין נכנסים מלאכי שרת. עכ"ל.

ויהי רצון, שהתקיים בנו מאמר הכתוב "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום".